

Związek Strzelecki

Z Wikipedii, wolnej encyklopedii

Związek

Znak oficcerski "Parasol"

Strzelecki (popularnie nazywany „Strzelcem”) – paramilitarna organizacja społeczno-wychowawcza powstała w 1910 roku we Lwowie i działająca do 1914 r. będąca podstawą budowania struktur wojskowych Legionów Polskich. Nazwę tę nosiła organizacja paramilitarna w okresie 1918–1939. Do tradycji Związku nawiązują niektóre istniejące obecnie organizacje paramilitarne.

Historia

Okres 1910-1918

W 1910 r. z inicjatywy nielegalnego Związku Walki Czynnejaby umożliwić działania pozwalające na budowę szerszej organizacji militarnej, utworzone zostały legalne organizacje o charakterze paramilitarnym: **Związek Strzelecki** we Lwowie, oraz **Towarzystwo „Strzelec”** w Krakowie. Podstawą prawną była ustawa o stowarzyszeniach oraz rozporządzenie Ministerstwa Obrony Krajowej z 1909 roku o "popieraniu strzelectwa dobrowolnego". Nazwa "Związek Strzelecki" jest dosłownym tłumaczeniem określenia "Schützen- Verein" użytym w rozporządzeniu.

Początkowo Związkiem, kierował Wydział Związku Strzeleckiego w składzie: Władysław Sikorski (prezes), Medard Downarowicz, Hoser, Konopacki, Aleksander Litwinowicz, Kazimierz Sosnkowski, Ostrowski, Gustaw Daniłowski, Rysiewicz, Hipolit Śliwiński^[1]. Faktycznie kierownictwo sprawował Wydział ZWC.

Od 1912 r. Związek Walki Czynnej przekształcił się faktycznie w centralizację organizacji strzeleckich. Miejsce Wydziału zajęła Komenda Główna Związków Strzeleckich z siedzibą we Lwowie, z komendantem Józefem Piłsudskim i szefem sztabu Kazimierzem Sosnkowskim.

Komendzie Głównej podlegały Komendy Okręgowe: w Krakowie (Galicja Zachodnia), Rzeszowie (Galicja środkowa) i Lwowie (Galicja Wschodnia) oraz Komenda

Królestwa Polskiego i Komenda Zagraniczna. Organizacje strzeleckie działające w zaborze pruskim i Królestwie Polskim pozostawały w konspiracji. W Galicji Związek Strzelecki organizował szkoły podoficerskie i oficerskie, mógł korzystać ze strzelnic wojskowych, odbywać ćwiczenia oraz kupować broń i amunicję. Jego członkami byli przedstawiciele wszystkich warstw społecznych, kierunków i partii politycznych (z wyjątkiem Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy).

Szczególną rolę w rozbudowie organizacji odegrali studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego. W maju 1913 zlikwidowano Komendę Główną, jej funkcję przejął Wydział Wojskowy Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, której komendantem wojskowym został Józef Piłsudski. W chwili wybuchu I wojny światowej Związek Strzelecki liczył 6449 przeszkolonych strzelców w tym:

- okręg krakowski – 3682 strzelców;
- okręg lwowski – 1131 strzelców;
- okręg zagraniczny 362 strzelców.

W tym czasie odrębna organizacja: Polskie Drużyny Strzeleckie liczyła ponad 4000 przeszkolonych „drużyniaków”^[2]. Członkowie Związku Strzeleckiego i Polskich Drużyn Strzeleckich stanowili podstawę walczących u boku Cesarstwa Austro-Węgierskiego, oraz konspiracyjne Polskiej Organizacji Wojskowej. Główni działacze: Józef Piłsudski, Kazimierz Sosnkowski, Edward Śmigły-Rydz, Władysław Sikorski, Marian Kukiel, Walery Sławek, Julian Stachiewicz, Aleksander Prystor, Kordian Józef Zamorski, Włodzimierz Tetmajer.

Organy prasowe: „Strzelec”, „Bellona Polska” i „Przegląd Wojskowy”.